

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: دمیتری مینین (DMITRY MININ)

برگردان: ا. م. شیری

۲۸ جون ۲۰۲۴

عضویت ترکیه عضو ناتو در بریکس اسب تروای کدام طرف خواهد بود؟

مدل اسب تروا در محل تروا در چاناق قلعه- ترکیه

رهبری ترکیه ضمن اعلام ابتکار جدید، وفاداری خود را به «رفقای قدیمی» خود نشان می‌دهد.

[برسد به دست غربپرستان ایران]- شیری

همانطور که معلوم است تروای افسانه‌ای در ترکیه واقع است و هنگامی که اخیراً ترکیه رسماً اعلام کرد که قصد دارد به بریکس بپیوندد، برخی از کارشناسان بلافاصله به این فکر افتادند که آیا این کشور به عنوان یکی از اعضای مهم ناتو (دومین ارتش بزرگ در این بلوک)، قصد دارد نقش نوعی «اسب تروای» آتلانتیک‌ها را بازی کند. اما در داخل خود پیمان آتلانتیک شمالی، دقیقاً در مورد عکس آن نگران بودند – آیا ترکیه وحدت ناتو را در راستای منافع دوستان جدید خود در بریکس تضعیف خواهد کرد.

نگرش غرب به خود بریکس پس از گسترش قابل توجه آن در آخرین اجلاس سران در آفریقای جنوبی و در پرتو تکمیل جدید در جلسه‌ای در کازان در ماه اکتوبر، از متکبران-ه تحقیرآمیز به اضطرابی-رقابتی تغییر می‌کند. مثلاً، در امریکا به این واقعیت توجه می‌کنند که به دستور کار اصلی اقتصادی بریکس اخیراً محتوای سیاسی بسیار جدی نیز اضافه شده است. به ویژه هیچ یک از اعضای این گروه سند نهایی به اصطلاح اجلاس صلح سوئیس در مورد اوکراین را امضاء نکرد و برخی دیگر مانند چین، حتی حضور در آن را ضروری ندانست. در مقابل چشمان ما، استدلال‌های گمانه پردازانه درباره‌ی دنیای چندقطبی اشکال کاملاً ملموسی به خود می‌گیرند.

ترک‌ها با داشتن حسی دقیق از هر جا که باد تاریخ می‌وزد، بازی خودشان را می‌کنند، به نظر نمی‌رسد خود را در نقش «عوامل امیدوارکننده» در این گروه یا آن گروه و یا حتی در هر دو در نظر بگیرند. آن‌ها سعی می‌کنند از همه‌ی بادهای-

هم کاهنده و هم فزاینده به یکباره استقبال کنند. اما، این وظیفه نه تنها به مهارت دیپلماتیک بالای آن‌ها، بلکه، به جایگاه گروه‌هایی که قرار است در آن عضویت داشته باشند، بستگی دارد. آیا بقیه اعضای ناتو و بریکس در شرایطی که اختلافات بر سر منافع دو گروه در حال تشدید است، انقره را شریک کاملاً وفادار خود خواهند دانست؟ برای مثال، در اتحادیه آتلانتیک شمالی، هیچ کس از تمایل ترکیه برای پیوستن به رقبای خود خوشحال نیست.

بیپوده نیست که رهبری ترکیه ضمن اعلام ابتکار جدید، همزمان وفاداری خود را به «رفقای قدیمی» خود نشان می‌دهد. به گونه‌ای که ترک‌ها پس از موافقت با نامزدی دبیرکل جدید ناتو، مارک روت، حتی سنیزه جوتر از سلف خود، نخست وزیر سابق هالند، گفتند که «تأیید آن‌ها تعیین‌کننده بود».

به نوشته روزنامه صبح، انقره از مدت‌ها پیش به بررسی دقیق نامزدهای پست دبیرکل ناتو مشغول بود. انقره ابتداء موضع روت را هم به عنوان «حامی قوی اوکراین» به دلیل عدم تعهد او به مبارزه با تروریسم و هم به سبب حمایت از تحریم‌ها علیه صنایع دفاعی ترکیه زیر سؤال برد.

روته مجبور شد با استفاده از تمام مهارت‌های دیپلماتیک انباشته‌اش در طول تقریباً ۱۴ سال رهبری هالند، ترکیه را به «نگرش مثبت خود نسبت به ترکیه» و آمادگی‌اش برای احترام به موقعیت ویژه آن در دیدار شخصی در استانبول با رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور آن کشور متقاعد کند.

در عین حال، انقره هنوز فاصله مشخص خود را از ناتو نشان می‌دهد. به طوری که، عمر چلیک، نماینده حزب حاکم عدالت و توسعه، اخیراً «اظهارات برخی از سران کشورها و متحدان در ناتو را که به تشدید تنش در جنگ روسیه و اوکراین و متعاقباً به آینده اروپا مربوط می‌شود»، مورد نکوهش قرار داد. همچنین باید توجه داشت که ترک‌ها و هنگری‌ها تنها اعضای بلوک هستند که آخرین ابتکار پوتین در مورد اوکراین را «ابتکار سازنده» ارزیابی کردند.

در عین حال، ترکیه در روابط با واشنگتن لجبازی خاصی از خود نشان می‌دهد. به عنوان مثال، اردوغان در ماه مه، بدون هیچ توضیحی، سفر از قبل برنامه‌ریزی شده خود به امریکا و دیدار با بایدن را لغو کرد. این کاری است که از کمتر کسی ساخته است. به خصوص این که امریکایی‌ها سرسختانه بر آن پافشاری می‌کردند. ترک‌ها می‌دانستند که کاخ سفید قصد دارد آن‌ها را به خاطر برنامه‌هایشان برای پیوستن به بریکس مورد سرزنش قرار دهد. به همین دلیل، از این «افتخار» امتناع کردند.

امریکایی‌ها اما ترک‌ها را راحت نمی‌گذارند. جف فلیک، سفیر امریکا در انقره، ضمن ابراز امیدواری به امتناع ترکیه از پیوستن به بریکس، خاطرنشان کرد که «چنین اقدامی باعث تغییر روابط این کشور با غرب نخواهد شد». به طور کلی، نه آنقدر که رئیس هیأت دیپلماتیک امریکا در هانوی بی‌ادبانه سعی کرد سفر پوتین به ویتنام را لغو کند، اما در کمال بی‌شرمی به استقلال ترکیه آشکارا حمله کردند.

انقره عضویت بالقوه خود در بریکس را نه به عنوان یک ستراتیژی بزرگ جایگزین، بلکه، به عنوان بخشی از یک هدف فراگیر برای دستیابی به استقلال ستراتیژیک نسبی در سیاست جهانی تلقی می‌کند. ترک‌ها امیدوارند که این افزایش نفوذ ژئوپلیتیک، موقعیت مذاکره ترکیه را در سازمان‌های بین‌المللی مختلف مانند سازمان ملل متحد و گروه ۲۰ بزرگ (G-20) تقویت کند و در نتیجه نهایی، به تقویت موقعیت کلی ترکیه در صحنه جهانی بینجامد.

به گفته کارشناسان ترک، تنوع اقتصادی یکی از انگیزه‌های اصلی درخواست ترکیه برای پیوستن به بریکس است. بی‌ثباتی اقتصادی اروپا و امریکا، تشنج‌های سیاسی و اختلافات تجاری، خطرات اتکای بیش از حد به روابط با آن‌ها را برجسته کرده است. هدف ترکیه از عضویت در بریکس، گسترش تعاملات اقتصادی منطقه‌ای و جهانی خود، دستیابی به بازارهای جدید و تقویت روابط تجاری با اقتصادهای بزرگ در حال ظهور است.

صرفنظر از این که درخواست ترکیه برای عضویت در بریکس پذیرفته شود یا خیر، همین تمایل، جاهطلبی‌های ستراتیژیک ترکیه را نشان می‌دهد و چشم‌انداز در حال تغییر برنامه سیاست خارجی ترکیه را منعکس می‌کند. موضع خود اعضای بریکس در مورد پذیرش ترکیه، به ویژه پنج «پدر بنیانگذار» بریکس، هنوز مشخص نیست. ترک‌ها از این مبداء حرکت می‌کنند که نامزدی آن‌ها با مخالفت خاصی از سوی برازیل، هند و افریقای جنوبی که گرایش بیش از حد ضد غربی ندارند، مواجه نخواهد شد. آن‌ها تلاش‌های اصلی دیپلماتیک خود را به سمت «پردازش» رفتار چین و روسیه هدایت می‌کنند.

به همین منظور، هاکان فیدان، رئیس پرانرژی سابق اطلاعات ترکیه و وزیر امور خارجه کنونی این کشور، در سفر اخیر خود به جمهوری خلق چین، در یک سفر هیجان‌انگیز از طریق سین‌کیانگ، از شهرهای ارومچی و کاشغر دیدن کرد. در آنجا او با نمایندگان مسلمانان ترک زبان - اویغورها - ملاقات کرد و به تمام جهان اعلام کرد که آن‌ها در کمال «آزادی و راحتی» زندگی می‌کنند. همین فیدان چندین دهه روایات غربی‌ها را که اویغورها در سین‌کیانگ تحت سرکوب گسترده قرار می‌گیرند، در هم شکست و البته، تأثیر مطلوبی در بیجینگ بر جای گذاشت. آیا این برای تأیید نامزدی ترکیه برای عضویت در بریکس کافی است یا نه، آینده نزدیک نشان خواهد داد.

فیدان همچنین در جلسه اخیر وزرای خارجه بریکس در نیژنی نوگوراد، از مزایای پیوستن کشورش برای تقویت نفوذ جهانی این گروه فعالانه دفاع کرد. وزیر ترکیه در تلویزیون «خبرترک» گفت که این موضوعات از جمله در جریان جلسه سازمان همکاری شانگهای که قرار است ۳ تا ۴ جولای در آستانه در اجلاس بین رؤسای جمهور ولادیمیر پوتین و رجب طیب اردوغان برگزار شود، مورد بحث قرار خواهد گرفت. علاوه بر این، او به صراحت اعلام کرد که ترکیه انتظار دارد ولادیمیر پوتین رئیس جمهور روسیه در آینده نزدیک به این کشور سفر کند. به نظر می‌رسد انقاره انتظار دارد که به رغم فشار فزاینده غرب، مسکو از این دعوت استقبال کند.

اعضای بریکس هنگام بررسی درخواست ترکیه قطعاً با انتخاب دشوار مواجه خواهند بود. این وسوسه بزرگ وزن آن را به بهای چنین قدرت منطقه‌ای نسبتاً قدرتمندی مانند ترکیه افزایش می‌دهد. اما ترس از تضعیف همزمان اتحاد این گروه به دلیل ادامه وابستگی اقتصادی و نظامی-سیاسی انقاره به غرب نیز قطعاً وجود دارد. شاید ارائه نوعی وضعیت متوسط به ترکیه در قالب «مشارکت ستراتیژیک» و غیره، بهترین راه حل باشد، البته اگر این برای ترک‌های مغرور مناسب باشد.

برگرفته از: بنیاد فرهنگ ستراتیژیک

۷ تیر - سرطان ۱۴۰۳